

SEFER HAMITZVOT #196 – “PENSIONS”

(1) דברים פרק טו

(יב) כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה ועבדך שש שנים ובשנה השביעת תשלחנו חפשי מעמך: (יג) וכי תשלחנו חפשי מעמך לא תשלחנו ריקם: (יד) העניק תעניק לו מצאנך ומגרנך ומיקבך אשר ברכך יקוק אלהיך תתן לו: (טו) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך יקוק אלהיך על כן אנכי מצוך את הדבר הזה היום: (טז) והיה כי יאמר אליך לא אצא מעמך כי אהבך ואת ביתך כי טוב לו עמך: (יז) ולקחת את המרצע ונתתה באזנו ובדלת והיה לך עבד עולם ואף לאמתך תעשה כן: (יח) לא יקשה בעינך בשלחך אתו חפשי מעמך כי משנה שכר שכיר עבדך שש שנים וברכך יקוק אלהיך בכל אשר תעשה:

(2) רש"י דברים פרק טו

(טו) וזכרת כי עבד היית - והענקתי ושניתי לך מביזת מצרים וביזת הים, אף אתה הענק ושנה לו:

(3) תלמוד בבלי מסכת קידושין דף יז עמוד א

תנו רבנן: כמה מעניקים לו? חמש סלעים מכל מין ומין, שהן חמש עשרה סלעים, דברי ר' מאיר; ר' יהודה אומר: שלשים, כשלשים של עבד; ר"ש אומר: חמשים, כחמשים שבערכין.

(4) תלמוד בבלי מסכת קידושין דף יז עמוד ב

ת"ר: +דברים טו+ אשר ברכך ה' אלהיך - יכול נתברך בית בגללו מעניקים לו, לא נתברך בית בגללו אין מעניקים לו? ת"ל: +דברים טו+ הענק תעניק, מכל מקום; אם כן, מה ת"ל אשר ברכך? הכל לפי ברכה תן לו; ר' אלעזר בן עזריה אומר: דברים ככתבן, נתברך בית בגללו - מעניקים לו, לא נתברך בית בגללו - אין מעניקים לו; א"כ, מה ת"ל, הענק תעניק? דברה תורה כלשון בני אדם.

(5) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קצו

והמצוה הקצ"ו היא שצונו להעניק עבד עברי כשיצא לחפשי, ולא יצא בידיים ריקניות [ל"ת רלג], והוא אמרו יתעלה (ראה טו יד) הענק תעניק לו מצאנך ומגרנך וכו'. וכבר התבאר משפטי מצוה זו בפרק ראשון מקדושין (יד ב - יז ב):

SEFER HAMITZVOT #196 – “PENSIONS”

(1) דברים פרק טו

(יב) כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה ועבדך שש שנים ובשנה השביעית תשלחנו חפשי מעמך: (יג) וכי תשלחנו חפשי מעמך לא תשלחנו ריקם: (יד) העניק תעניק לו מצאנך ומגרנך ומיקבך אשר ברכך יקוק אלהיך תתן לו: (טו) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך יקוק אלהיך על כן אנכי מצוך את הדבר הזה היום: (טז) והיה כי יאמר אליך לא אצא מעמך כי אהבך ואת ביתך כי טוב לו עמך: (יז) ולקחת את המרצע ונתתה באזנו ובדלת והיה לך עבד עולם ואף לאמתך תעשה כן: (יח) לא יקשה בעינך בשלחך אתו חפשי מעמך כי משנה שכר שכיר עבדך שש שנים וברכך יקוק אלהיך בכל אשר תעשה:

(2) רש"י דברים פרק טו

(טו) וזכרת כי עבד היית - והענקתי ושניתי לך מביזת מצרים וביזת הים, אף אתה הענק ושנה לו:

(3) תלמוד בבלי מסכת קידושין דף יז עמוד א

תנו רבנן: כמה מעניקים לו? חמש סלעים מכל מין ומין, שהן חמש עשרה סלעים, דברי ר' מאיר; ר' יהודה אומר: שלשים, כשלשים של עבד; ר"ש אומר: חמשים, כחמשים שבערכין.

(4) תלמוד בבלי מסכת קידושין דף יז עמוד ב

ת"ר: +דברים טו+ אשר ברכך ה' אלהיך - יכול נתברך בית בגללו מעניקים לו, לא נתברך בית בגללו אין מעניקים לו? ת"ל: +דברים טו+ הענק תעניק, מכל מקום; אם כן, מה ת"ל אשר ברכך? הכל לפי ברכה תן לו; ר' אלעזר בן עזריה אומר: דברים ככתבן, נתברך בית בגללו - מעניקים לו, לא נתברך בית בגללו - אין מעניקים לו; א"כ, מה ת"ל, הענק תעניק? דברה תורה כלשון בני אדם.

(5) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קצו

והמצוה הקצ"ו היא שצונו להעניק עבד עברי כשיצא לחפשי, ולא יצא בידים ריקניות [ל"ת רלג], והוא אמרו יתעלה (ראה טו יד) הענק תעניק לו מצאנך ומגרנך וכו'. וכבר התבארו משפטי מצוה זו בפרק ראשון מקדושין (יד ב - יז ב):